

ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ବନାମ

ଭେଙ୍କଟେଶନ୍ ଏସ୍. ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ଏପ୍ରିଲ 22, 2002

[ଏମ୍. ବି. ଶାହା ଏବଂ ଡି. ଏମ୍. ଧର୍ମାଧିକାରୀ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ପଷ୍ଟ]

ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ଚୋରାଚାଲାଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମ, 1974 - ଧାରା 3 - ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ବିନିୟମକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିଥିବାରୁ ଅଟକ - ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ବିନିୟମ ଅଧିନିୟମକୁ ହଟାଇ ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ପ୍ରବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମକୁ ସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଥିବା କାରଣରୁ ଅପରାଧୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଆଉ ଅପରାଧ ହୋଇ ରହିଲା ନାହିଁ, ତେଣୁ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଅଟକକୁ ରଦ୍ଦ କରାଗଲା - ଆବେଦନରେ ଏହା ରାୟ ଦିଆଗଲା ଯେ, ଅଟକକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ନୁହେଁ - ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତ ଧାରା 3 ର ଏକ ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶର ପରୋକ୍ଷ ଉଚ୍ଛେଦରେ ପରିଣତ ହେବ - ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ବିନିୟମ ଅଧିନିୟମ, 1973 - ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ପ୍ରବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମ, 1999 /

ବିଧାନଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାଖ୍ୟା:

ପରୋକ୍ଷ ଉଚ୍ଛେଦ - ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ପ୍ରତିକୂଳ ନୁହଁନ୍ତି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରୋକ୍ଷ ଉଚ୍ଛେଦକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବେ ନାହିଁ - ପରୋକ୍ଷ ଉଚ୍ଛେଦ ବିରୋଧରେ ଅନୁମାନ - ପ୍ରମାଣ - ଅନୁମାନ ।

ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ଚୋରାଚାଲାଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମ, 1974 (କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମ) ଅନୁଯାୟୀ ଅଟକ ରଖାଯାଇଥିବା-ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରତି ପ୍ରତିକୂଳ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଅଟକ ରଖାଯାଇଥିଲା ।

ଅଟକାଦେଶକୁ ଆପଣ କରାଗଲା ଏବଂ ଏହାକୁ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ନୁହେଁ ବୋଲି ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ କାରଣ ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ପ୍ରବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମ, 1999 (ଫେମା) ଦ୍ଵାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠାପିତ ହୋଇ, ହଟାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ବିନିୟମ ଅଧିନିୟମ, 1973,

(ଫେରା) ର ଉଲ୍ଲଂଘନକାରୀ ଅପରାଧୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଆଉ ଅପରାଧ ହୋଇ ରହିଲା ନାହିଁ । ଅଟକାଦେଶର ୨ ମାସ ପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପାରିତ ହେଲା ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନରେ ଆବେଦନକାରୀ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଆଦେଶ ଭୁଲ ଥିଲା କାରଣ ଏହା କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମର ଭୁଲ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଉପରେ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା । ଅଟକାଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପାଇଁ, ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ ଯେ ଫେରା କିମ୍ବା ଫେମା ଅଧୀନରେ ନିଷିଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ କରିଥିବା ଅଟକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅନୁରୂପ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଲିପ୍ତ ହେବା ବିଷୟରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

ଅଟକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି-ଉତ୍ତରଦାତା ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଯେହେତୁ ଫେମା ଉଲ୍ଲଂଘନ କେବଳ ଏକ ଦେଖାନୀ ଭୁଲ୍, ତେଣୁ ଏହାର ଉଚ୍ଛେଦ ପରେ ଉଲ୍ଲଂଘନ ପାଇଁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନିବାରଣାତ୍ମକ ଭାବେ ଅଟକ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଶୁଣାଣି ସମୟରେ ଅଟକାଦେଶ ଅବଧି ଶେଷ ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ରାୟ ଦେଲେ ଯେ : **1.1.** ଅଟକ ରଖିବାର କ୍ଷମତା ହେଉଛି ଏକ ନିବାରଣାତ୍ମକ ପଦକ୍ଷେପ । ଏହା ଦଣ୍ଡର ପ୍ରକୃତିକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରରେ ସୂଚାଏ ନାହିଁ । କୌଣସି ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ଠକାମିରୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରି ଏହା କରାଯାଏ । ତେଣୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପାରିତ ଆଦେଶରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ ଯାହା ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ବିନିୟମ ଅଧିନିୟମ, 1973 ର ଅପରାଧୀଙ୍କ ଉଲ୍ଲଂଘନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିଲା ତାହାକୁ ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ପ୍ରବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମ, 1999 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ ନାହିଁ ବୋଲି ଅଟକାଦେଶକୁ ଜାରି ରଖାଯାଇ ନପାରିବା ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ନୁହେଁ ।

ପୁନମ ଲତା ବନାମ ଏମ୍. ଏଲ୍. ଖାଧୱାନ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, [1987] 3 SCC 347; ଖୁଦିରାମ ଦାସ ବନାମ ପଣ୍ଡିତବଜ୍ଞ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, [1975] 2 SCC 81 ଏବଂ ହରଧନ ସାହା ବନାମ ପଣ୍ଡିତବଜ୍ଞ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, [1975] 3 SCC 198, ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ତର୍ଜମା କରାଗଲା ।

1.2. ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରାର ସଂରକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରତିକୂଳ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଟକାଦେଶ ଜାରି କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଏବଂ କୋଫୋପୋସା ଅଧିନିୟମ ବିଚାର କରେ ନାହିଁ ଯେ ଏହିପରି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏକ ଅପରାଧ ହେବା ଉଚିତ ।

1.3. ଯଦି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ — ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ 'ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ବିନିୟମ ଅଧିନିୟମ, 1973 ର ଉଚ୍ଛେଦ ଏବଂ ତା' ସ୍ଥାନରେ 'ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ପ୍ରବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମ, 1999 ଲାଗୁ ହେବା ଫଳରେ ପୂର୍ବ ଆଇନ ଅଧୀନରେ ଅପରାଧକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଭାବେ ବିବେଚିତ ହେଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଆଉ ଅପରାଧକ ରହିଲା ନାହିଁ, ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ଅଟକ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ—ତେବେ ଏହା ଫଳରେ 'ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ଚୋରାଚାଲାଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମ, 1974 ର ଧାରା 3 ର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ପରୋକ୍ଷ ଭାବେ ଉଚ୍ଛେଦ ହୋଇଯିବ । ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି କ୍ଷତ୍ତ୍ୱ ଭାବରେ ପ୍ରତିକୂଳ ନୁହଁନ୍ତି, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ଏକ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ନୀତି ହେଉଛି ଯେ ନ୍ୟାୟାଳୟମାନେ ନିୟମତଃ ପରୋକ୍ଷ ଉଚ୍ଛେଦକୁ ସମର୍ଥନ କରନ୍ତି । ପରୋକ୍ଷ ଉଚ୍ଛେଦ ବିରୋଧରେ ଏକ ଅନୁମାନ ମଧ୍ୟ ରହିଛି; ଏବଂ ଏହି ନିୟମର କାରଣ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଯେ ଏକ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ସମୟରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର ସେହି ସମାନ ବିଷୟ ଉପରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଆଇନ ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନ ଥାଏ, ତେଣୁ, ଯେତେବେଳେ ଏହା ଏକ ପରୋକ୍ଷ ଉଚ୍ଛେଦ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଦାନ କରେ ନାହିଁ, ଏହା ବିଦ୍ୟମାନ ଆଇନକୁ ଉଚ୍ଛେଦ ନକରିବାକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖେ ।

ପୌର ପରିଷଦ ପାଲାଲ ବନାମ ଟି. ଜେ. ଜୋସେଫ୍, AIR (1963) SC 1561 ଏବଂ ଦିଲ୍ଲୀ ମହାନଗର ନିଗମ ବନାମ ଶିବ ଶଙ୍କର, [1971] 1 SCC 442 ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଡର୍ଜମା କରାଗଲା ।

2. ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଅଟକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅବଶିଷ୍ଟ ଅବଧି ପାଇଁ ଆମ୍ଭ ସମର୍ପଣ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ଏହା ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲା ହେବ ନାହିଁ ।

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର : ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 540/2002

ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ (ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ) 41/2000ରେ କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର 2.11.2000 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ପି. ପି. ମାଲହୋତ୍ରା, ଅଶୋକ ଭାନ ଏବଂ ବି. କୃଷ୍ଣ ପ୍ରସାଦ ।
ଉତ୍ତରବାଚାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ତ୍ରିପୁରାରୀ ରାୟ, ମକସୁଦ ଖାନ ଏବଂ କେ. କେ. ମନି ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା । ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଫେବୃଆରୀ 8,2000 ତାରିଖର ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର, ରାଜସ୍ଵ ବିଭାଗର ଯୁଗ୍ମ ସଚିବ ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ଚୋରାଚାଲାଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମ, (ଏହା ପରେ "କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମ" ଭାବେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଛି) 1974 ର ଧାରା 3 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଟକାଦେଶ ଜାରି କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ଜଣେ ବି. ଶଙ୍କରଙ୍କୁ ଅଟକ ରଖାଯିବା ଏବଂ ହାଜତରେ ରଖିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଯାହାଫଳରେ କି ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରତି ପ୍ରତିକୂଳ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ତାରିଖ 15 ଫେବୃଆରୀ, 2000 ରେ ଅଟକାଦେଶର କାରଣ ଏବଂ ଅଟକ ରଖିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକର ନକଲ ସହିତ ଅଟକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପରେ ଉକ୍ତ ଆଦେଶକୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ଆଦେଶକୁ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ (ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ) ସଂଖ୍ୟା 41/2000 ରେ ବାଙ୍ଗାଲୋରସ୍ଥିତ କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେ ଦାଖଲ କରି ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ତାରିଖ ନଭେମ୍ବର 2, 2000 ର ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶ ଦ୍ଵାରା, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆଧାରରେ ଅଟକାଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରି ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଯାହାକୁ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ବିନିୟମ ଅଧିନିୟମ, 1973 (ଏହା ପରେ "ଫେରା" ଭାବେ ସୂଚିତ ହୋଇଛି) ର ଅପରାଧକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିଲା ତାହା 'ଫେରା' ର ଉଚ୍ଛେଦ ପରେ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ପ୍ରବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମ, 1999' (ଏହା ପରଠାରୁ 'ଫେମା' ଭାବେ ସୂଚିତ ହୋଇଛି) ଲାଗୁ ହେବା ପରେ ଆଉ ଅପରାଧକୁ ହୋଇ ରହିଲା ନାହିଁ । ଏହି ଆବେଦନକୁ ଦାଖଲ କରି ସେହି ଆଦେଶକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଛି ।

ଅଟକାଦେଶରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ବି. ଶଙ୍କର ରିୟାଦ (ସାଉଦି ଆରବ) ର ଜଣେ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ତରଫରୁ ଭାରତରେ ଅର୍ଥ ନେଣଦେଣ କରିବାରେ ଲିପ୍ତ ଥିବା ସୂଚନା ପାଇବା ପରେ, ତାରିଖ

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 22 ଏବଂ 23, 1999 ରେ ତାଙ୍କ ଆବାସିକ ପରିସରରେ ଏବଂ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ପରିସରରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ଅନୁସନ୍ଧାନର ଫଳସ୍ବରୂପ, ପାଖାପାଖି Rs 42,90,000 (ବୟାଳିଶ ଲକ୍ଷ ନବେ ହଜାର) ଟଙ୍କା ଜବତ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ବାରା ନଥିଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ତାଙ୍କ ବିବୃତିରେ, ଅଟକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି କହିଛନ୍ତି ଯେ ତାରିଖ ଜୁନ୍, 1999 ର ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହରେ ଜଣେ ରଫିକ୍, ଯିଏକି ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଭେଟିଥିଲେ ଏବଂ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ ସେ ସାଉଦି ଆରବରେ ଭାରତୀୟଙ୍କଠାରୁ ସାଉଦି ରିୟାଲ୍ ସଂଗ୍ରହ କରିବାର ବ୍ୟବସାୟ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହାର ସମକକ୍ଷ ସେ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଭାରତୀୟ ଟଙ୍କା ବିତରଣ କରିବାର ବ୍ୟବସାୟ କରୁଛନ୍ତି; ଯଦି ସେ ଏହି ବ୍ୟବସାୟରେ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଭାରତୀୟ ଟଙ୍କା ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ରାଶି ବଣ୍ଟନ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତି ଏକ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କାରବାରରେ Rs 200 ଟଙ୍କାର ଲାଭ ରାଶି ଦେବେ । ସେହି ପ୍ରସ୍ତାବରେ, ଅଟକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ରାଜି ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାର ଅନୁସରଣରେ ବିଭିନ୍ନ କାରବାର ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ପରିସରରୁ ବିଭିନ୍ନ କାଗଜପତ୍ର ମଧ୍ୟ ଜବତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଜବତ ହୋଇଥିବା ମୁଦ୍ରା ବିଷୟରେ ପଚରାଯିବାରୁ, ଅଟକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ବିବୃତିରେ ସ୍ବୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ ସେ ରିୟାଦର ବାସିନ୍ଦା ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀ ରଫିକ୍‌ଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ବାଙ୍ଗାଲୋରର ଜଣେ ଅଜଣା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ ଯେ ରିୟାଦର ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ରଫିକ୍ ତାଙ୍କୁ ଦୂରଭାଷ ଯୋଗେ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ ସେ Rs 42,90,000 ଟଙ୍କା ବାଙ୍ଗାଲୋରରେ ତାଙ୍କ ନାମରେ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବେ ଏବଂ ଏହାକୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବିବରଣୀ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ରଫିକ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ବାରା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାର ଥିଲା । ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଛି ଯେ ବହୁତ କମ୍ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ, ଅଟକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି Rs. 1,67,90,000 ଟଙ୍କା ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲେ ଏବଂ Rs 1,25,00,000 ଟଙ୍କା ବଣ୍ଟନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେ ମଧ୍ୟ ହାତ୍ତାଲା କାରବାର କରୁଥିଲା । ଉକ୍ତ ତଥ୍ୟ ଆଧାରରେ, ଅଟକାଦେଶ ଜାରି କରାଗଲା ।

ଏହି ଆବେଦନର ଶୁଣାଣି ସମୟରେ, ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ବିଦ୍ବାନ ଅଧିବକ୍ତା ସ୍ବୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ଅଟକ ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି । ତଥାପି, ଆବେଦନକାରୀ ଭାରତ ସଂଘ ପାଇଁ ବିଦ୍ବାନ ଅଧିବକ୍ତା ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ବାରା କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଭୁଲ କାରଣ ଏହା କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3 ର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଂଶକୁ ବିଚାର

କରି ନାହାଁନ୍ତି । ସେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଧାରା 3ର ଭାଷା ଅଟକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ବିଚାରାଧୀନ ଅପରାଧକୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ ଅଟକ ରଖିବାର ପ୍ରକୃତି ନିବାରଣାତ୍ମକ ହୋଇଥିବାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖି ନଥିବାରୁ, ଏହା ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ନୁହେଁ ଯେ ଅଟକ ରଖାଯିବାକୁ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି କାରାବାସ ଦଣ୍ଡନୀୟ ଅପରାଧ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଅଟକାଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପାଇଁ, ଅଟକ ରଖିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସବୁଷ୍ଟ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯେ ଫେରା କିମ୍ବା ଫେମା ଅନୁଯାୟୀ ବାରଣ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମାନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଲିପ୍ତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଟି ଜୋରିମାନା କିମ୍ବା କାରାବାସ ଦଣ୍ଡ ସହିତ ଦଣ୍ଡନୀୟ କି, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ ବୋଲି ସେ ପୁଣି ଥରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ଖୁଦିରାମ ଦାସ ବନାମ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, [1975] 2 SCC 81 ଏବଂ ହରଧନ ସାହା ବନାମ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, [1975] 3 SCC 198 ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ ।

ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତା ଏହି ତଥ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଦର୍ଶାଇ ଥିଲେ ଯେ 'ଫେରା' ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଏହାର ସ୍ଥାନରେ 'ଫେମା' କୁ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଛି, ଯାହା ଆଧାରରେ 'ଫେମା' ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଉଲ୍ଲଂଘନ ବର୍ତ୍ତମାନ କେବଳ ଦେଖାନୀ ତୁଚ୍ଛ ଅଟେ, ତେଣୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ 'କୋଫେପୋସା' ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ଉଚ୍ଛେଦ ପରେ 'ଫେରା' ର ଉଲ୍ଲଂଘନ ପାଇଁ ନିବାରଣାତ୍ମକ ଭାବରେ ଅଟକ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ତାଙ୍କ ମତରେ, ଫେମାର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଏକ ଅପରାଧ ନୁହେଁ ଏବଂ ଏହାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଂଘନ ପାଇଁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମାମଲା ରୁଜୁ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେ 'ଫେମା' ର ମୁଖ୍ୟବନ୍ଧ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, "ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଅଧିନିୟମ, ଯାହା ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇନକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବ, ଯାହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ବୈଦେଶିକ ବ୍ୟାପାର ଏବଂ ଦେୟ ପ୍ରଦାନକୁ ସୁଗମ କରିବା ଏବଂ ଭାରତରେ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରାର ଶୃଙ୍ଖଳିତ ବିକାଶ ତଥା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା । "ସେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କେତେକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ, ଯାହା ଆମ ମତରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନୁହେଁ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇନାହିଁ ।

ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ତର୍ଜମା କରିବା ପାଇଁ, ଆମେ କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3 ର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବୁ, ଯାହା ନିମ୍ନ ରେ ଦିଆଗଲା :-

"3. କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ ଅଟକ ରଖିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେବାର କ୍ଷମତା । (1) କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାର କିମ୍ବା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ଅଧିକାରୀ, ଯିଏକି ସେହି ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏହି ବିଭାଗ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିଶେଷ କରି ଅତି କମରେ ଯୁଗ୍ମ ସଚିବ ପାହ୍ୟାର କୌଣସି ଅଧିକାରୀଭାବେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କିମ୍ବା କୌଣସି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ଅଧିକାରୀ, ଯିଏକି ସେହି ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏହି ବିଭାଗ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିଶେଷ କରି ଅତି କମରେ ସଚିବ ପାହ୍ୟାର କୌଣସି ଅଧିକାରୀ ଭାବେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଯଦି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ସେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ (ଜଣେ ବିଦେଶୀଙ୍କ ସମେତ) ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ତାଙ୍କୁ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରାର ସଂରକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରତି ପ୍ରତିକୂଳ କୌଣସି ଉପାୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରୁ ରୋକିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କିମ୍ବା ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା କାରବାରରୁ ତାଙ୍କୁ ନିବୃତ୍ତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ପାରିବେ, ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ଭଳି ହୋଇପାରେ ଯଥା

(i) ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକର ଚୋରାଚାଲାଣ, କିମ୍ବା

(ii) ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକର ଚୋରାଚାଲାଣକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେବା; କିମ୍ବା

(iii) ଚୋରାଚାଲାଣ ହେଉଥିବା ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକର ପରିବହନ କିମ୍ବା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଲୁଚାଇବା କିମ୍ବା ରଖିବା; କିମ୍ବା

(iv) ଚୋରାଚାଲାଣ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକର ପରିବହନ କିମ୍ବା ଲୁଚାଇବା କିମ୍ବା ରଖିବା ବ୍ୟତୀତ ଚୋରାଚାଲାଣ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକରେ କାରବାର କରିବା; କିମ୍ବା

(v) ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକରେ ଚୋରାଚାଲାଣରେ କିମ୍ବା ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକରେ ଚୋରାଚାଲାଣରେ ନିୟୋଜିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେବା,କ୍ଷେତ୍ରରେ , ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅଟକ ରଖିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । "

ଏହି ଧାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ (ଜଣେ ବିଦେଶୀଙ୍କ ସମେତ) ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଯଦି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ତେବେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେ ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରାର ସଂରକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରତିକୂଳ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ତାଙ୍କୁ ରୋକିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତାଙ୍କୁ ଅଟକ ରଖିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେଇପାରିବେ । ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ଫେରାକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ତାହା ଫେରା ଦ୍ଵାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠାପିତ ହୋଇଛି । ଫେରାର ଅନ୍ୟତମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଭାରତରେ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ବଜାରର ଶୃଙ୍ଖଳିତ ବିକାଶ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା । ଏହି

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟରେ "ବିନିୟମ ଏବଂ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରାର ପରିଚାଳନା" ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଧାରା 3 ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ରିଜର୍ଭ ବ୍ୟାଙ୍କର ସାଧାରଣ କିମ୍ବା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ବିନା ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା କାରବାରକୁ ନିଷେଧ କରେ । ଏହାକୁ ନିମ୍ନ ମତେ ପଠନ କରାଯାଏ :-

"3. ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା କାରବାର ଇତ୍ୟାଦି ଏହି ଅଧିନିୟମ, କିମ୍ବା ଏହା ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା ନିୟମ କିମ୍ବା ନିୟମାବଳୀରେ ଅନ୍ୟଥା ଦିଆଯାଇଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ବ୍ୟତୀତ, କିମ୍ବା ରିଜର୍ଭ ବ୍ୟାଙ୍କର ସାଧାରଣ କିମ୍ବା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ସହିତ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ଯଥା :

(a) କୌଣସି କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ନ ହୋଇ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ କୌଣସି ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା କିମ୍ବା ବିଦେଶୀ ପ୍ରତିଭୂତି ପ୍ରଦାନ କରିବା କିମ୍ବା ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା ;

(b) ଭାରତ ବାହାରେ ରହୁଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କିମ୍ବା ସେହି ସମାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବକେୟା ରାଶି ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କୌଣସି ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ;

(c) ଅନ୍ୟଥା ଜଣେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ, ଆଦେଶ ଦ୍ଵାରା କିମ୍ବା ଭାରତ ବାହାରେ ରହୁଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ଉପାୟରେ କୌଣସି ଦେୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ;

ବ୍ୟାଖ୍ୟା: ଏହି ଖଣ୍ଡର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ, ଯଦି ଭାରତରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବା କିମ୍ବା ଭାରତର ନିବାସୀ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ, ଭାରତ ବାହାରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ତରଫରୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ (ଜଣେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ସମେତ) ମାଧ୍ୟମରେ କୌଣସି ଦେୟ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି — ଯେଉଁଥିରେ ଭାରତ ବାହାରର କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅର୍ଥ ଆଗମନ (ଅନ୍ତର୍ଗାମୀ ପ୍ରେରଣ) ହୋଇନଥାଏ — ତେବେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏପରି ଦେୟ ଜଣେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ମାଧ୍ୟମ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ବିବେଚନା କରାଯିବ;

(d) ଭାରତ ବାହାରେ ଥିବା କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି ଅର୍ଜନ କରିବାର ଅଧିକାର ହାସଲ କରିବା, ସୃଷ୍ଟି କରିବା କିମ୍ବା ତାହାକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା ସହ ଜଡ଼ିତ କିମ୍ବା ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରତିଫଳ ସ୍ଵରୂପ ଭାରତରେ କୌଣସି ଆର୍ଥିକ କାରବାର କରିବା ।

ବ୍ୟାଖ୍ୟା-ଏହି ଖଣ୍ଡର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ, "ଆର୍ଥିକ କାରବାର" ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ କୌଣସି ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା କିମ୍ବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କ ପ୍ରତି ବକେୟା ଥିବା କୌଣସି ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବା , କିମ୍ବା ଆଦେଶ ଦ୍ଵାରା କିମ୍ବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ଦେୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା କିମ୍ବା କୌଣସି ବିନିମୟ ପତ୍ର କିମ୍ବା ବଚନ ପତ୍ର, କିମ୍ବା କୌଣସି ପ୍ରତିଭୂତି ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା କିମ୍ବା କୌଣସି ରଣ ସ୍ଵୀକାର କରିବା ।

ଅଧିକତ୍ର, ଧାରା 4 ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖେ ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଅନ୍ୟଥା ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖାଯାଇଥିବା ବ୍ୟତୀତ ଭାରତରେ ରହୁଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଭାରତ ବାହାରେ ଅବସ୍ଥିତ କୌଣସି ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା, ବିଦେଶୀ ପ୍ରତିଭୂତି କିମ୍ବା କୌଣସି ସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି ହାସଲ କରିବେ ନାହିଁ, ଧାରଣ କରିବେ ନାହିଁ, ତାହାର ମାଲିକାନା କିମ୍ବା ତାହାକୁ ଅନ୍ୟକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବେ ନାହିଁ, । ଏହି ଅଧିନିୟମ, ନିୟମ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପାଇଁ ଅଧିନିୟମ 13 ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଏହାର ଅର୍ଥ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏହା ହେବ ଯେ ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ନିୟମ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟତିରେକ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା କାରବାର ବେଆଇନ ହେବ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମରେ କେଉଁଠି ମଧ୍ୟ ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ ଯେ ଏଭଳି କାରବାର ଏକ ଅପରାଧ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି ଯେ ଫେରା ଉଲ୍ଲେଦ ହେବା ପରେ ଅଟକ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଅପରାଧିକ ମାମଲା ହୋଇପାରିବେ ନାହିଁ , ତେଣୁ ଏଠାରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଅଟକକୁ ରଦ୍ଦ କରାଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ତେଣୁ, ସୀମିତ ପ୍ରଶ୍ନ ଏହା ହେବ ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଫେରାର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ "ନିବାରଣାତ୍ମକ ଅଟକ ଅଧିନିୟମ, ଯଥା କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଅଟକ ରଖାଯାଇପାରିବ କି ? ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ପରି, ଫେରାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଭାରତରେ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ବଜାରର ଶୃଙ୍ଖଳିତ ବିକାଶ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା । ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା କାରବାର ଏହି ଅଧିନିୟମ ଦ୍ଵାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥାଏ । ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ବିନିୟମ ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପାଇଁ ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏକ ବେଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ, ଯାହା ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରାର ସଂରକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରତିକୂଳ ଅଟେ । କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ କାରଣରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ବିନିୟମର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କିମ୍ବା ଚୋରାଚାଲାଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ରୋକିବା ଯାହା ଜାତୀୟ ଅର୍ଥନୀତି ଉପରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ

କ୍ଷତିକାରକ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଛି ଏବଂ ଏହା ଦ୍ଵାରା ରାଷ୍ଟ୍ରର ସୁରକ୍ଷା ଉପରେ ଗୁରୁତର ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟ ପକାଉଛି । କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3, ଯାହା ସଂଶୋଧିତ କିମ୍ବା ଉଚ୍ଛେଦ ହୋଇନାହିଁ, ତାହା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରାର ସଂରକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରତିକୂଳ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ରୋକିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେହି ସମାନ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ ଅଟକ ରଖିବା କ୍ଷମତାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରାର ସଂରକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରତିକୂଳ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଟକାଦେଶ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମ ବିଚାର କରେ ନାହିଁ ଯେ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏକ ଅପରାଧ ହେବା ଉଚିତ । କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମ ପ୍ରତିରୋଧାତ୍ମକ ଅଟକ ରଖିବାର କ୍ଷମତା ପାଇଁ ଦୁଇଟି ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇଛି ଯଥା (a) ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ବିନିୟମର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ; ଏବଂ (b) ଚୋରାଚାଲାଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ । କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମ 2 ର ଧାରା 2 (e) ଅନୁଯାୟୀ, 'ଚୋରାଚାଲାଣ' କୁ ସୀମା ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ, 1962 ର ଧାରା 2 ର ଖଣ୍ଡ (39) ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି ଯାହା ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖେ ଯେ କୌଣସି କୃତି ବା ଅକୃତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ 'ଚୋରାଚାଲାଣ' ଧାରା 111 କିମ୍ବା ଧାରା 113 ଅନୁଯାୟୀ ଜବତ ପାଇଁ ଦାୟୀ ହେବ । ଧାରା 111 ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁଚିତ ଭାବେ ଆମଦାନୀ ହୋଇଥିବା ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ଧାରା 113 ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁଚିତ ଭାବେ ରପ୍ତାନି କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଇଥିବା ସାମଗ୍ରୀକୁ ଜବତ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଦଣ୍ଡନୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହିତ ଏହାର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ସୀମା ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 135 ଏବଂ 135A, ଚୋରାଚାଲାଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅପରାଧ ପାଇଁ 'ଦଣ୍ଡର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖିଛି । ତେଣୁ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ ଅଟକ ରଖିବା ପାଇଁ କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପାଇଁ, ସେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅପରାଧରେ ଜଡ଼ିତ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ଵାରା ଉପୁଜି ନଥାଏ ।

ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗ ହେଉଛି ଯେ କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ଫେମା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ରହିଛନ୍ତି । କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମ ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ନିୟମାବଳୀର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପାଇଁ ପ୍ରତିରୋଧାତ୍ମକ ଅଟକ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଏବଂ ଫେମା କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରାର ବିନିୟମ ଏବଂ ପରିଚାଳନା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଏବଂ ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପାଇଁ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ସହ ମଧ୍ୟ ଜଡ଼ିତ । ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଭଳି ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଭାରତରେ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ବଜାରର ଶୃଙ୍ଖଳିତ ବିକାଶ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣକୁ

ପ୍ରୋହାହିତ କରିବା । ନିବାରଣାତ୍ମକ ଅଟକ ଆଇନ ହେଉଛି ନିବାରଣାତ୍ମକ ଅଟକ ମାଧ୍ୟମରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଅଟକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଭାବରେ ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲିବାରୁ ଦୂରରେ ରଖିବା । {ରେ. ପୁନମ ଲତା ବନାମ ଏମ୍. ଏଲ୍. ଖାପଡାନ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ [(1987) 3 SCC 347] ମାମଲାର ତର୍ଜମା} । ଅଟକ ରଖିବାର କ୍ଷମତା କ୍ଷଷ୍ଟ ଭାବେ ଏକ ନିବାରଣାତ୍ମକ ପଦକ୍ଷେପ । ଏହା ଦଣ୍ଡର ପ୍ରକୃତିକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରରେ ସୂଚାଏ ନାହିଁ । କୌଣସି ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ଠକାମିରୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରି ଏହା କରାଯାଏ । {ଖୁଦିରାମ ଦାସ ବନାମ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, [1975] 2 SCC 81 ମାମଲାର ତର୍ଜମା} ହରଧନ ସାହା ବନାମ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, [1975] 3 SCC 198 ମାମଲାରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସୁରକ୍ଷା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଅଧିନିୟମ, 1971 (ମିଶ୍ର)ର ସାମ୍ବିଧାନିକ ବୈଧତା ଉପରେ ବିଚାର କରୁଥିବାବେଳେ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଦର୍ଶାଇଲେ ଯେ :

“32. ନିବାରଣାତ୍ମକ ଅଟକ ରଖିବାର କ୍ଷମତା ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ ଅଟକ ରଖିବା ଠାରୁ ଗୁଣାତ୍ମକ ଭାବେ ଭିନ୍ନ । ନିବାରଣାତ୍ମକ ଅଟକ ରଖିବାର କ୍ଷମତା ହେଉଛି ଏକ ସତର୍କତାମୂଳକ ଶକ୍ତି ଯାହା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଏହା କୌଣସି ଅପରାଧ ସହ ଜଡ଼ିତ ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ହୋଇନପାରେ । ଏହା ଏକ ସମାନ୍ତରାଳ ପ୍ରକ୍ରିୟା ନୁହେଁ । ଯଦିଓ ଏହା କିଛି ଏପରି ତଥ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଯାହା ଆଧାରରେ ଅଭିଯୋଗ ଦାୟର କରାଯାଇପାରେ କିମ୍ବା କରାଯାଇସାରିଛି, ତଥାପି ଏହା ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସହିତ ମେଳ ଖାଏ ନାହିଁ । ଅଭିଯୋଗ ଦାୟର ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ସେହି ସମୟରେ ନିବାରଣାତ୍ମକ ଅଟକ ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇପାରେ । ଅଭିଯୋଗ ବା ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରାଯାଇ କିମ୍ବା ନ କରାଯାଇ, ଏବଂ ମକଦ୍ଦମା ଆରମ୍ଭ ହେବା ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ଅଭିଯୁକ୍ତ ମୁକ୍ତ ହେବା କିମ୍ବା ଦୋଷମୁକ୍ତ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ 'ନିବାରଣାତ୍ମକ ଅଟକ' ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଦେଶ ଜାରି କରାଯାଇପାରେ । ଅଭିଯୋଗର ବିଚାରାଧୀନତା ନିବାରଣାତ୍ମକ ଅଟକାଦେଶ ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନୁହେଁ । ନିବାରଣାତ୍ମକ ଅଟକାଦେଶ ମଧ୍ୟ ଅଭିଯୋଗ ଦାୟର କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନୁହେଁ ।

33. ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14 ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ କାରଣ ନିବାରଣାତ୍ମକ ଅଟକ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ଦାୟର କରିବା ସମାର୍ଥକ ନୁହେଁ । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ଭିନ୍ନ ଅଟନ୍ତି ।

କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ ଅଟନ୍ତି । ଏକ ଅଭିଯୋଗରେ ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଅତୀତରେ କରାଯାଇଥିବା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଦଣ୍ଡିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଏ । ନିବାରଣାତ୍ମକ ଅଟକରେ, ଅତୀତ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଆଚରଣର ବିଷୟରେ ଅନୁମାନ କରିବା ପାଇଁ କେବଳ ଏକ ତଥ୍ୟ ।

ତେଣୁ, ଆମ ମତରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପାରିତ ସେହି ଆଦେଶକୁ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଯେଉଁଥିରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ ଫେରା ଅଧୀନରେ ଯାହାକୁ ଅପରାଧକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିଲା ତାହା ଫେରା ଅଧୀନରେ ଆଉ ଅପରାଧ ହୋଇ ରହିନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ତାରିଖ 1.6.2000 ପରେ ଅଟକ ଆଦେଶକୁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଆହୁରି, ଯଦି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ମତ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ ବିଦ୍ଵାନ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଉଠାଯାଇଥିବା ଯୁକ୍ତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହା କୋଫେପୋସା ଅଧିନିୟମ 3 ର ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶକୁ ପରୋକ୍ଷ ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଦ କରିବ । ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି କ୍ଷମ୍ଭ ଭାବରେ ପ୍ରତିକୂଳ ନୁହଁନ୍ତି, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦ୍ଵାରା ଏକ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ନୀତି ହେଉଛି ଯେ ନ୍ୟାୟାଳୟମାନେ ଏକ ନିୟମତଃ ପରୋକ୍ଷ ଉଲ୍ଲେଦକୁ ସମର୍ଥନ କରନ୍ତି । ପରୋକ୍ଷ ଉଲ୍ଲେଦ ବିରୋଧରେ ଏକ ଅନୁମାନ ମଧ୍ୟ ରହିଛି; ଏବଂ ଏହି ନିୟମର କାରଣ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଯେ ଏକ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ସମୟରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର ସେହି ସମାନ ବିଷୟ ଉପରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଆଇନ ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନ ଥାଏ, ତେଣୁ, ଯେତେବେଳେ ଏହା ଏକ ପରୋକ୍ଷ ଉଲ୍ଲେଦ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଦାନ କରେ ନାହିଁ, ଏହା ବିଦ୍ୟମାନ ଆଇନକୁ ରଦ୍ଦ ନକରିବାକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖେ । ପୌର ପରିଷଦ, ପାଲାଜ ବନାମ ଟି. ଜେ. ଯୋଶେଫ, AIR (1963) SC 1561 ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ 'ପରୋକ୍ଷ ଉଲ୍ଲେଦ ' ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନୀତିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହିପରି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ :-

"10. ଏହା ମନେରଖିବା ଉଚିତ୍ ଯେ 'ପରୋକ୍ଷ ଉଲ୍ଲେଦ' ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ମୂଳାଧାର ହେଉଛି ଏହି ଧାରଣା ଯେ, ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା - ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଇନ ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତ ବୋଲି ଧରାଯାଏ, ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖି ଆଇନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ବ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଚାହୁଁନଥିଲା, ତେଣୁ, ଯେତେବେଳେ ଅଦାଲତ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ କେବଳ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ

କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଥାନ୍ତି; ଯାହାକୁ ସାଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ - ଉଭୟ ଆଇନର ପରିସର ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଏ ।

ସେହିଭଳି, ଦିଲ୍ଲୀ ମହାନଗର ନିଗମ ବନାମ ଶିବ ଶଙ୍କର, [1971] 1 SCC 442 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନମତେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଛନ୍ତି ।

"ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ, ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକ ଏକ ପରୋକ୍ଷ ଉଚ୍ଚେଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାଆନ୍ତି, କାରଣ ଯଦି ଦୁଇଟି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଏତେ କ୍ଷଷ୍ଟ ଭାବରେ ବିରୁଦ୍ଧ ନହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନେ ଏକାଠି ବିଦ୍ୟମାନ ହୋଇ ରହି ପାରିବେ ନାହିଁ ଏବଂ କୌଣସି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଅନୁମାନ ଉପରେ ଏକା ସମୟରେ ଉଭୟଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟାବଶୀଳ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।" । ଉଚ୍ଚେଦ, ଯଦି କ୍ଷଷ୍ଟ ନୁହେଁ, ତେବେ ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରତ୍ୟାବରୁ ଏକମାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଭାବରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । "

ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପାରିତ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶକୁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ତେଣୁ ଏହାକୁ ଖାରଜ କରିଦିଆଗଲା । ତେବେ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଶ୍ନ ଏହା ହେବ ଯେ ଅଟକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅବଶିଷ୍ଟ ସମୟ ପାଇଁ ଆମ୍ ସମର୍ପଣ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ଏହା ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲା ହେବ କି ? ଆମ ବିଚାରରେ, ଏହି ସତ୍ୟକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ଯେ ଫେବୃଆରୀ 2000ରେ ଅଟକାଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନଭେମ୍ବର, 2000ରେ ମାମଲାରେ ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା, ତେଣୁ ଅଟକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅଟକାଦେଶର ଅବଶିଷ୍ଟ ଅବଧି ପାଇଁ ଆମ୍ ସମର୍ପଣ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ନିମିତ୍ତ ଏହା ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲା ହେବ ନାହିଁ ।

ଫଳସ୍ଵରୂପ, କେବଳ ଉପରୋକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

କେ. କେ. ଟି.

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁୟତ୍ତ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :

ଦୁଷ୍ମାର କାନ୍ତ ଗୋହି

ଅନୁବାଦକ

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।